

The Handwriting's On the...

SHABBAT CHAPTER 12 MISHNAH 4

הפּוֹתֵב שְׁמַי אוֹתִיּוֹת בְּהֶעֱלֵם אֶחָד — חַיֵּב. כָּתַב בְּדִיו, בְּסֶס, בְּסִקְרָא, בְּקוֹמוֹס וּבְקִנְקִנְתוֹם, וּבְכָל דְּבָר שֶׁהוּא רוֹשֵׁם, עַל שְׁנֵי כְּתָלֵי זָוִיּוֹת, וְעַל שְׁנֵי לוחֵי פִּנְקָס, וְהֵן נִהְגִּין זֶה עִם זֶה — חַיֵּב. הַפּוֹתֵב עַל בְּשָׂרוֹ, חַיֵּב, הַמְסַרֵּט עַל בְּשָׂרוֹ — רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּב חֲטָאת, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר.

If one writes two letters in one state of unawareness — he is liable. If he wrote with ink, with a chemical, with *sikra*, with gum, and with calcanthum, and with anything that makes a mark, on two walls of angles, and on two boards of a writing tablet, and they are read this with this — he is liable. If a person writes on his flesh, he is liable. If one scratches on his flesh — Rabbi Eliezer declares him liable to a sin-offering, but Rabbi Yehoshua exempts.

CHAPTER 12 MISHNAH 5

כָּתַב בְּמִשְׁקִין, בְּמֵי פְרוֹת, בְּאֵבֶק דְּרָכִים, בְּאֵבֶק הַסּוּפְרִים, וּבְכָל דְּבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְקַיֵּם — פְּטוּר; לְאַחַר יָדוֹ, בְּרִגְלוֹ, בְּפִיו וּבְמַרְפְּקוֹ; כָּתַב אוֹת אַחַת סְמוּךְ לְכֶתֶב; כָּתַב עַל גִּבֵּי כְּתָב; נִתְפַּוֵּן לְכֶתוֹב חִי"ת וְכָתַב שְׁנֵי זַיִּינִין; אֶחָד בְּאֶרֶץ וְאֶחָד בְּקוֹרָה; כָּתַב עַל שְׁנֵי כְּתָלֵי הַבַּיִת, עַל שְׁנֵי דְפֵי פִּנְקָס וְאֵין נִהְגִּין זֶה עִם זֶה — פְּטוּר. כָּתַב אוֹת אַחַת נוֹטְרִיקוֹן — רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן בֶּתֵירָא מְחַיֵּב, וְחַכְמַיִם פּוֹטְרִין.

If he wrote with liquids, with fruit juices, the dust of the roads, with the dust of scribes, and with anything that does not endure — he is exempt; behind his hand, with his foot, with his mouth and with his elbow; if he wrote one letter close to the written; if he wrote on the written; if he intended to write a *het* and he wrote two *zayin*'s; one in the earth and one in the beam; if he wrote on two walls of the house, on two pages of a writing tablet and they are not read this with this — he is exempt. If he wrote one letter as an abbreviation — Rabbi Yehoshua ben Beteira declares him liable, but the Sages exempt.

זמנים, הלכות שבת סי"א

Source 3: רמב"ם
הלכות שבת

יד הפותח בשמאלו^ט, או לאסר ידו^י, ברנלו, גסיו ובמרפקו^י
 – פטור^ז. אטר^ז שקתב בימינו שהיא לו בשמאל בל-
 אדם – פטור; ואם קתב בשמאלו – ח'ב. והשולט בשמי ידיו
 בשנה, וכתב בין בימינו, בין בשמאלו – ח'ב. קטן אוחו בקלמוס
 וגדול אוחו בידו וכותב – ח'ב. גדול אוחו בקלמוס וקטן אוחו
 בידו וכותב – פטור^ז.

טו אין הפותח^ז ח'ב – עד שיקתב בדבר הרושם^י ועומד,
 כגון: דיו, ושחור^י, וסקרא^י, וקומוס^י, וקנקנתום^י,
 וכיוצא בהם; ויקתב על דבר שמתקיים הפתב צליו, כגון:
 עור, וקלף, ונגר, ועץ וכיוצא בהם. אכל הפותח בדבר שאין
 רשומו עומד, כגון: משקין^י ומי פרות; או שקתב בידו וכיוצא
 בו על צלי ירקות ועל כל-דבר שאינו עומד – פטור. אינו^י
 ח'ב עד שיקתב בדבר העומד על דבר העומד. וכן אין המוחק
 ח'ב עד שימחק קתב העומד מעל דבר העומד^י.

Source 4: חיי אדם

חיי הלכות יום-טוב / כללים צב-צג אדם

ג המחמת, והמשרטט, והפותח, והמוחק, כל מה שאסור בשבת אסור ביום-טוב.
 ולכן אף-על-פי דמתר ללוש ולאפות ביום-טוב כל מה שצריך, אבל אסור לחקק
 בדפוס בעסה איזה צורה. וזה לשון רוקח סימן ר"פ: יש שחוקקין עץ אחד בתקיקה
 [צורה] מצה או עוף אחד, אף-על-גב דלענן גט קימא לן "וכתב" ולא חקק, אבל
 ביום-טוב אסור. לא מבטיא לרבי יוסי דמחייב משום רושם, אלא לדברי הפל לא גרע
 מקומוס וקנקנתום ובאבק דרכים שאסור וכו' עד כאן לשונו. ולפי זה אסור לעשות
 "לעקן" [רקיקים] בדפוס שיש בו איזה צורה. ונראה לי, דאפלו ביד אסור לעשות מן
 העסה כמין צורת עוף או שאר צורה:

תכתב חיי הלכות שבת / כללים לז-לח אדם

ו אסור לחבר אותיות של כסף לפרכת וכיוצא בו. ונראה לי, דיחברם על ידי מחט
 דרך שני נקבים לבד, דאז לא הוי חבור, דלא יתקיים שהרי יפל. וגם זה יעשה ביד
 שמאל, דהפותח בשמאל, פטור, דאין דרך פתיכה בשמאל^ב. ואם הוא אטר, אזי
 שמאל שלו הוא כמין של כל אדם. והשולט בשתי ידיו, ח'ב בשתיהן (שם):

ערוך השלחן אורח חיים: Source 5

הַלְבוּת שֶׁבֶת סִימָן שֵׁמ

ד (יח) יֵשׁ לְזָהָר שְׁלֵא לְכַתֵּב בְּאַצְבָּעוֹ (ו) (יט) *בְּמִשְׁקִין עַל הַשְּׁלַחַן (כ) או (י) בְּאֶפֶס. אָבֵל מֵתָר (ס) (כא) לְרֹשֶׁם (כב) בְּאֹרֵר כְּמִין אוֹתִיּוֹת (תּוֹמַת הַדֶּשֶׁן סִימָן טג):

ז) הַכּוֹתֵב (מו) בְּשִׂמְלָה אוּ לְאַחֵר יָדוֹ [דְּהִינְגוּ בְּגָב יָדוֹ, שְׂאֵחָזוּ הַקּוּלְמוֹס בְּאַצְבָּעוֹתָיו וְהִפָּךְ יָדוֹ וְכַתֵּב], בְּרִגְלוֹ, בְּפִיו וּבְמַרְפָּקוֹ [אַצְבָּעֵי יָדָיו], פְּטוּר, מִפְּנֵי שְׂאִין דְּרָךְ כְּתִיבָה בְּכָף, וּמִקַּל מְקוֹם אֶסְרָא יֵשׁ אֶפְלוֹ בְּרִגְלוֹ וְכִי הָאֵי גּוֹנָא. אֲטָר שְׂכַתֵּב בִּימִינוֹ, שְׂהִיא לוֹ כְּשִׂמְלָה כָּל אָדָם, פְּטוּר, וְאִם כְּתֵב בְּשִׂמְלָלוֹ חֵיב. וְהַשּׁוֹלֵט בְּשֵׂמִי יָדָיו בְּשֶׁנֶּה וְכַתֵּב בֵּין בִּימִינוֹ בֵּין בְּשִׂמְלָלוֹ, חֵיב. קִטְּן אוֹחֻז בְּקוּלְמוֹס וְגָדוֹל אוֹחֻז בְּיָדוֹ וְכַתֵּב, חֵיב, שְׂהוּא הָעֶקֶר בְּמִלְאָכָה וְהַקֶּטָן לְאוֹ כְּלוּם עֶבֶד. גְּדוֹל אוֹחֻז בְּקוּלְמוֹס וְקִטְּן אוֹחֻז בְּיָדוֹ וְכַתֵּב, פְּטוּר, דְּבָנָה הַגְּדוֹל לֹא עֶבֶד כְּלוּם. וְאִם הָאוֹחֻז בְּקוּלְמוֹס נִתְּכַנֵּן לְסִיעוּ, תְּלִיא חֵיבוּב בְּהָאוֹחֻז בְּקוּלְמוֹס [כֵּן הוּא לִפִּי נוֹסַחַת הַגְּרָא כְּתוּסַפְתָּא, ע"ש]. הַכּוֹתֵב עַל־מִנְתָּ לְקַלְקֵל הָעוֹר (מז) חֵיב, שְׂאִין חֵיבוּב עַל מְקוֹם הַתְּקֵב אֲלֵא עַל הַתְּקֵב, אָבֵל הַמּוֹחֵק עַל־מִנְתָּ לְקַלְקֵל פְּטוּר. (ח) הָרוֹשֶׁם רְשָׁמִים וְצוּרוֹת בַּתְּחִלָּה בְּשִׁשֶׁר וְכִיּוֹצֵא בְּהֵן, כְּדָרְךְ שְׂהַצְרִירִים רוֹשָׁמִים, (מח) הָרִי זֶה תוֹלְדָת כּוֹתֵב וְחֵיב מִשּׁוּם כּוֹתֵב. [וְאִם עוֹשֶׂה צוּרָה בְּכַל־צוּרָה [הִינְגוּ שְׂהַפְּלִי עוֹמֵד לְכָף לְנְאוֹתָה, רש"י], אֶפְלוֹ עוֹשֶׂה מְקַצָּתָה (מט) חֵיב מִשּׁוּם מְכָה בְּפִשִׁישׁ, שְׂהִיא גָמֵר מִלְּאֲכָתָה שֶׁל הַפְּלִי.] וְכֵן הַמּוֹחֵק אֶת הַרְשׁוּם כְּדִי לְתַקְּן, הָרִי זֶה תוֹלְדָת מוֹחֵק וְחֵיב. אֶסוּר (נ) לְחַבֵּר אוֹתִיּוֹת שֶׁל כֶּסֶף לְפַרְכָּת וְכִיּוֹצֵא בוֹ, דְּהוּא כְּעֵין כּוֹתֵב, (נא) וְכֵן אֶסוּר לְהִסִּיר מִמֶּנּוּ, דְּהוּא כְּעֵין מוֹחֵק. וְעֵין בְּחֵי־אָדָם כָּלֵל לִזְ מַה שְׂכַתֵּב בְּנֶה.

מְשֶׁנֶּה בְּרוּרָה (כב) בְּאֹרֵר. הוּא הַדִּין אִם מוֹלִיךְ בְּאַצְבָּעוֹ עַל דָּף נְגוּב כְּעֵין צוּרַת אוֹתִיּוֹת גְּסִרְפֵּן שְׂרִי, כִּינֵן דָּאִין רְשׁוּמוֹ נִכְרַל, וְלֹא דְמִי לְמִשְׁקִין וְאֶפֶס [ט"ז]. וְאָבֵב נְבָאָר פֶּה מִן הַמְּקָרָא וְהַפּוֹסְקִים עֶקְרֵי דִינֵי כּוֹתֵב וּמוֹחֵק כְּדָרְךְ שְׂשִׁשׁ בוֹ חֵיבוּב חֲטָאָת וּבְכָדָר שְׂהוּא פְּטוּר וְאֶסוּר, כִּי הַשְּׁלַחַן־עֲרוּךְ קֶצֶר כְּזֶה: א) אִין הַכּוֹתֵב חֵיב עַד שְׂיִכְתֵּב כְּדָרְךְ הָרוֹשֶׁם וְעוֹמֵד, כְּגוֹן דִּי וְשַׁחֲוֹר [הִינְגוּ פָּחִם, רש"י] וְסִקָּרָא [צָבֵעַ אָדָם] וְקוּמוֹס [שְׂרָף אֵילָן] וּמִי־עֶפְצִים וְקוֹנְקָתוּם (ג) וְכַל־יְעוּפְרָת, וְכֵל כִּיּוֹצֵא כְּהֵם שְׂהוּא דְכָר הַמְּחַקִּים, וְכֵן אִינוֹ חֵיב עַד שְׂיִכְתֵּב עַל דְּכָר שְׂמַתְקִים הַתְּקֵב עֲלָיו, כְּגוֹן עַל עוֹר וְקִלְפֵי וְיָנִיר וְעֵץ וְכִיּוֹצֵא כְּהֵם, אָבֵל הַכּוֹתֵב כְּדָרְךְ שְׂאִין רְשׁוּמוֹ עוֹמֵד, כְּגוֹן בְּמִשְׁקִין וּמִי־פּוֹרֹת, אוֹ שְׂכַתֵּב בְּיָדוֹ וְכִיּוֹצֵא בוֹ עַל עֲלֵי יָרְקוֹת וְעַל כָּל דְּכָר שְׂאִינוֹ עוֹמֵד, פְּטוּר, וְאִינוֹ חֵיב עַד שְׂיִכְתֵּב כְּדָרְךְ הָעוֹמֵד עַל דְּכָר הָעוֹמֵד. (לד) וְכֵן אִין הַמּוֹחֵק חֵיב עַד שְׂיִמְחֹק כְּתֵב הָעוֹמֵד מַעַל־גְּבִי דְכָר הָעוֹמֵד. וְכֵל זֶה לְעַנְן חֵיבוּב חֲטָאָת, אָבֵל אֶסוּר דְּרַבְּנָן יֵשׁ אֶפְלוֹ כְּתֵב כְּדָרְךְ שְׂאִינוֹ עוֹמֵד עַל דְּכָר שְׂאִינוֹ עוֹמֵד, וְכֵן לְעַנְן מְחִיקָר

אגרות משה: Source 6

סימן קלה

בהעמדת אותיות כתובים כל אחד בנפרד
אחר זה אצל זה בשבת אם יש
בזה משום כותב

ט"ו סיון תשט"ו.

מע"כ ידידי הנכבד הרב ר' יצחק נוסבוביץ שליט"א.

הַנֵּה בְּדַבָּר אִם מוֹתֵר לְהַעֲמִיד נְאֻמְבֵּעֵרֵס כְּתוּבִים בְּנִירוֹת מִיּוֹחֲדוֹת כָּל אַחַד בְּנִיר אַחֵר זֶה אֲצֵל זֶה כְּדִי שִׁידְעוּ הַצְּבוּר בְּאִיזָה דָּף הֵם צְרִיכִים עֲתָה מַחֲשֵׁשׁ כְּתִיבָה וְכֵן לְסַתּוֹר מַחֲשֵׁשׁ מַחִיקָה. הַנְּכוּן לְעַד דָּאָם אִינוֹ מַחֲבֵר אֶת הָאוֹת אֲלֵא הָעַמְדָה בְּעַלְמָא אִין בּוּזָה שׁוּם חֲשֵׁשׁ, דְּהָא אִף בַּחֲבוּר כְּה"ג בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁל כֶּסֶף בְּפִרְכּוֹת שֶׁמַּחֲדָשׁ הַמְּגִי"א בְּסִי" ש"מ סִקְוִי שְׂאֶסוּר אִינוֹ דִּין בְּרוּר עֵינֵן בְּנִשְׁמַת אָדָם כָּלֵל לִ"ו אוֹת ב' שֶׁל כָּל הַפּוֹסְקִים לֹא הוּי כְּתֵב וְלִרְש"י נִמִּי מִסְתַּפֵּק אוֹלֵי דוּקָא בְּמַעֲשֵׂה רוּקָם סוּבֵר שְׂהוּא כּוֹתֵב לֹא בְּתַחֲבִיבַת אוֹתִיּוֹת כֶּסֶף. ע"כ"פ בַּחֲבוּר אוֹסֵר הַמְּגִי"א

ויש להחמיר כדפסק גם הח"א וכן במ"ב ס"ק כ"ב.
אבל בלא חבור כלל משמע שאין מקום לאסור
דמסתבר שגרוע מלכתוב במשקין שאין מתקיימין
שעכ"פ לרגע שהן מתקיימין הוא בחבור אבל הכא
שלא מחובר כלל אינו ענין כתיבה כלל.

ועיין בח"א סעי' ו' שהוא כמפורש שבהעמדה
לבד ליכא שום איסור דהא כתב דיחברם ע"י
מחט דרך ב' נקבים לבד דלא הוי חבור דלא יתקיים
וגם יעשה ביד שמאל, ואם גם העמדה לבד אסור מה
יועיל. זה שאינו חבור טוב מ"מ הא עשה הכתיבה
בהעמדה לבד ואף שאינו מתקיים לזמן רב הא
ג"כ אסור מדרבנן אלא ודאי שבלא חבור אינה
כתיבה כלל ולא אסור ולכן מסתבר להח"א שאף
בחבור אם אינו חבור טוב לא אסור.

ולכן לדינא תליא אם יש איזה חבור דקובען
הגבאי שלא יזוו ממקומן יש לאסור כהמג"א ואם
אין שום חבור רק שהעמידן אות זה אצל זה
לבד אין לאסור לא מצד כותב ולא מצד מוחק. ידידו,
משה פיינשטיין

4. (18) One should take care /on Shabbos/ not to write with his finger (19) with liquid, (20) or in ash, on the table.

However, it is permitted (21) to outline letter-like /symbols/ (22) in the air. (...)

(22) **In the air.** The same ruling /applies/ to moving one's finger on a dry sheet /of paper/ to form letter-like symbols. That is also permitted, since the impression /one makes on the paper/ is not discernible at all and /therefore/ it cannot be compared to /writing with/ liquid or /in/ ash. [*Taz*]

We will take the opportunity at this point to explain the basic laws with respect to /the Shabbos labors of/ *Koseyv*¹⁰ (writing) and *Mocheyk*^{2*} (erasing) /that appear/ in the Gemara and Poskim, /explaining/ which actions involve an obligation to /bring/ a sin-offering and for which actions one would be exempt /from a sin-offering/ but /will have transgressed/ a prohibition, since the Shulchan Aruch deals with these /points rather/ briefly.

1) If one wrote /on Shabbos/ he is not culpable /for the writing/ unless he wrote with a /writing/ material that makes a durable mark, such as ink, blacking [i.e., charcoal — *Rashi*], *sikra* [red paint], *kumos* [tree resin], gallnut juice, vitriol, pencil or any similar article which /will produce writing/ of

a durable nature. One is also not culpable unless he wrote on an article on which the writing will endure, such as hide, parchment, paper, wood, etc. If, however, one wrote with a /writing/ material that does not /produce/ a durable mark, such as beverages or fruit juice, or wrote with ink, etc. on vegetable leaves or any /other/ article that is not durable, he is exempt /from culpability/.

One is /thus/ only culpable if he wrote with a /writing/ material that will endure /and wrote/ on a durable article. Similarly, if one erased, he is not culpable unless he erased durable writing on a durable article. /However,/ all this /only applies/ as regards liability to /bring/ a sin-offering, but there is a Rabbinical prohibition involved even if one writes on an article that is not durable with a /writing/ material that will not /leave a/ durable /mark/, and the same applies with respect to erasing.

7) If one writes with his left /hand/, backhandedly [i.e., with the back of his hand, by holding the pen with his fingers and turning his hand upside down and writing], or with his foot, his mouth or his elbow [i.e., /the joint of the arm /near the ribs/], he is exempt /from culpability/, because it is not normal to write in these /ways/. Nevertheless, there is a prohibition involved even /if one writes/ with his foot, etc.

If a left-handed person writes with his right /hand/, which for him is like anyone else /writing with/ his left /hand/, he is exempt /from culpability/, but if he writes with his left /hand/ he is culpable.

If one is ambidextrous, he is culpable if he writes /two letters/ irrespective of whether /he does so/ with his right /hand/ or with his left /hand/.

If a child holds a pen /in his hand/ and an adult holds his hand and writes, /the adult/ is culpable, since he is the main /performer/ of the labor and the child does not do anything. If an adult holds a pen /in his hand/ and a child holds his hand and writes, /the adult/ is exempt /from culpability/, since then the adult does not do anything. /However,/ if the one who holds the pen intends to assist /the one who is holding his hand/, the culpability /then/ relates to the one who holds the pen. [This is /the ruling/ according to the reading of the *Tosefta*²³ /given/ by the *Gra*; see there.]

If one writes /on a hide/ in order to ruin the hide he is /nevertheless/ culpable /for transgressing the Shabbos labor of/ *Koseyv*¹⁰ (writing)/, since the culpability is not for /what one effects in/ the place where he writes, but for the /actual/ writing. If one erases destructively, however, he is exempt /from culpability for transgressing the Shabbos labor of/ *Mocheyk*^{2*} (erasing)/.

8) If one marks out drawings or forms on a wall with vermilion, etc., in the way that artists do, /he performs/ a sub-labor of *Koseyv*¹⁰ (writing) and is /therefore/ culpable for /transgressing the Shabbos labor of/ *Koseyv*. [If one makes a design in a utensil with a design [i.e. in a utensil that is meant to /have a design/ for beauty — *Rashi*], and even if one /only/ makes part /of the design/, one is culpable for /transgressing the Shabbos labor of/

*Makeh be-Patish*²⁴ (striking with a hammer), since this is the final stage in the construction of the utensil.] Similarly, if one erases markings for a constructive purpose /he transgresses/ a sub-labor of *Mocheyk* (erasing), and is /therefore/ culpable /for it/.

It is forbidden to attach silver letters to a curtain veil, etc., since this /action/ resembles /the Shabbos labor of/ *Koseyv* (writing). It is likewise forbidden to remove /silver letters/ from /a curtain veil, etc./, since this /action/ resembles /the Shabbos labor of/ *Mocheyk* (erasing). See what the Ch.A. has written about this in Sec. 37 /there/.

פּרָק טו, יז — כּו

כג. מותר לשחק במשחקי אותיות וציורים, שבהם מניחים אותיות או חלקי אותיות ותמונה זה ליד זה ומצרפים אותם למלה שלמה או לתמונה, והוא שלא יקבע את המלה או את התמונה במסגרת (טב), וגם אין החלקים השונים מתחברים ומתהדקים זה בזה (גט).

כד. משחק המשעשעה, והוא לוח אשר במסגרת שעליו נמצא מספר זה של מרובעים מסומנים באותיות או בספרות והם ניתנים להזזה, מותר לשחק בו בשבת וביו"ט (טו).

כה. אסור להחתים בחותמת (סה), וכן אסור לסדר אותיות כדי לעשות מהן חותמת או לפזר את האותיות שהורכבו בחותמת (טז).

כו. אין לצלם במצלמה (טז), וודאי שאסור לפתח פילם (פח) או להדפיס ממנו תמונות (טט).

כז. אסור לכתוב אותיות או לצייר ציורים (י) על שמשה שמכוסה אדים (עא) או לשרטטם על קליפת התפוז וכדו' (עב), וכן לא יכתוב בחול ובאבק וכדו' (עג) או בפירורים שעל השולחן (עד). אך מותר לרשום באצבע באויר כמין אותיות * (עה).

**Source 7: שמירת שבת
כהלכה**

23. One is allowed to play games in which letters, or parts of letters or of a picture, are placed side-by-side so as to make up a whole word or picture, provided that
- this does not involve setting the word or picture in a frame that holds it together **and**
  - the various sections are not interlocked and fixed together, as they are in most jigsaw puzzles.
24. Playing with a game consisting of (usually) fifteen movable, lettered or numbered squares set in a framed board the size of sixteen such squares, and rearranging the squares by moving them about within the board, is permissible on Shabbath and Yom Tov.
25. It is prohibited
- to make an impression with a rubber stamp,
  - to arrange letters with the object of forming them into a rubber stamp or
  - to separate letters making up a rubber stamp.
26. One must not
- take a photograph with a camera,
  - develop film or
  - make prints from film.
27. a. It is forbidden
- to write letters or make patterns on a misted or frosted windowpane, or to wipe them off,
  - to cut letters or designs into the peel of an orange or other fruit or
  - to write with, or in, sand or dust, or crumbs lying on the table.
- b. One may outline the shape of letters in the air with one's finger.*

Source 7: The Shabbos Home, by Rabbi Simcha Bunim Cohen

C. Puzzles

One should not put together a jigsaw puzzle of any size on Shabbos, since one forms pictures by combining the pieces.³⁷ Concerning children playing with puzzles, see *Children in Halachah*, p. 140.

D. Playing Games in Which Letters or Numbers Are Used

1. Scrabble

Playing Scrabble does not violate the prohibition of writing, since one merely arranges letters that are printed on blocks. Nevertheless, it is forbidden to play this game on Shabbos, since Scrabble players usually write down the score — and it is forbidden to engage in any activity that usually involves writing, lest one inadvertently write (see p. 15).³⁸

2. Dominoes

It is permitted to play with dominoes, since the arrangement of the blocks does not constitute writing, and domino players do not commonly write down a score.

3. Magnetic Writing Boards

It is forbidden to arrange magnetized, molded letters on a metal board. It is also forbidden to draw pictures on boards that use magnetized dust (e.g. Etch-a-Sketch, Magna-Doodle). This applies whether the magnetic dust is moved by a hand-held instrument (as in Magna-Doodle) or by a metallic piece that is controlled by knobs (as in Etch-A-Sketch).

E. Writing With Food

1. Chocolate Letters

It is forbidden to attach molded chocolate letters to a cake, since the letters have no base and become embedded in the cake or its frosting.

2. Carving Foods

It is forbidden to carve or mold any food item into a meaningful shape.³⁹ For example, one may not carve a piece of melon in the shape of a flower or a piece of cake in the shape of a letter. Also, one may not mold a tuna or egg salad in the shape of a fish.

[Concerning cutting open food that was previously molded in a figure, or cake that has an inscription on top, see p. 48-50.]

